

УДК [37.091.33:81'243]:004.89

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.3.3>

С. С. КОСТЮК

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов,

Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Електронна пошта: kostiuk@knu.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0002-3587-4483>

Г. М. ШАЛАЦЬКА

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов,

Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Електронна пошта: shalatska@knu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1231-8847>

САМОСТІЙНА РОБОТА З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE

Важливим чинником ефективної діяльності сучасного фахівця є успішне оволодіння не лише знаннями необхідними для майбутньої професії, а й розвиток навичок самовдосконалення та саморозвитку, вміння швидко переорієнтуватися у змінах, щоб відповідати вітчизняним та світовим стандартам. Актуальність дослідження визначається тим, що заклади вищої освіти в умовах зростаючих вимог до підготовки майбутніх спеціалістів мають за необхідне залучати дієві засоби та методи навчання задля формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Метою статті є аналіз існуючого досвіду в організації самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням та способів її вдосконалення за допомогою використання освітньої платформи Moodle. Розвиток уміння самостійно здобувати знання (здійснювати пошук, аналізувати, вибирати головне), знайомитися з актуальною інформацією з автентичних відео та текстів, аргументувати власну думку використовуючи вивчені лексичні одиниці, обговорювати певні професійні теми, підвищує зацікавленість студентів, а відтак і сприяють професійному розвитку. Установлено, що впровадження діяльнісного, компетентнісного та комунікативного підходів сприятиме досягненню поставленої мети. Підтверджено продуктивність таких методів навчання, як: навчальної дискусії, проєктів, інтерактивні, упровадження яких сприяє формуванню навичок роботи з інформацією, покращує стратегії спілкування, вміння висловлювати власну точку зору. Задля кращого засвоєння матеріалу курсу було укладено у відповідності до принципів системності та послідовності. Використання платформи Moodle сприяє посиленню мотивації та покращує рівень володіння мовою завдяки розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності оскільки тематика юнітів безпосередньо пов'язана з їх професійною діяльністю, а ситуації для обговорення наближені до реальних.

Ключові слова: самостійна робота, платформа Moodle, онлайн курс, дистанційне навчання, розвиток професійних навичок.

Поставлення проблеми. Стрімкий розвиток технологій збільшує попит на висококваліфікованих фахівців, тому виникає потреба не лише у формуванні системи спеціальних знань, а й у розвитку професійної й загальної культури, модифікації та удосконаленні умінь і навичок, здатності до комунікації, співпраці з представниками інших культурних груп. Тому мета професійної освіти – підготувати людину не лише до професійної діяльності в певній галузі, а й до гармонійної взаємодії, гнучкості та мобільності на ринку праці. З поміж основних вимог, що висуваються до робітників, окрім знань (загаль-

них і спеціальних) особливу увагу звертають на здібності (креативність, ініціативність, відповідальність, особистий розвиток, здатність переконувати) та соціальні компетентності (здатність співпрацювати, спілкуватися, налагоджувати стосунки) [Modeer : 5]. Відтак виникає необхідність створення умов, які б спонукали та сприяли розвитку професійних навичок студентів. Одним із засобів розв'язання проблеми є організація самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови професійного спрямування. Тому належне впорядкування цієї роботи, розвиток пізнавальної активності студентів,

формування мовної автономії є актуальною проблемою та потребує детального вивчення.

Аналіз попередніх досліджень. Особливостям організації самостійної роботи студентів присвячено публікацію С. Пугач, С. Дембіцької, І. Кобилянської. Автори аналізують існуючий досвід та ґрунтуючись на власному дослідженні роблять висновок, що ефективна організація самостійної роботи залежить від вдало дібраних методів організації контролю, алгоритму організації роботи та вмотивованості студентів до опанування навчальним матеріалом [Пугач, Дембіцька, Кобилянська : 13]. Вивчаючи умови формування незалежного, ініціативного та креативного фахівця, Б. Оспанова привертає увагу до необхідності розвитку навичок студентів до самопізнання, самовдосконалення, уміння знаходити інформацію та творчо її використовувати. Автори наголошують, що для формування цих якостей важливу роль відіграє організація самостійної роботи, покликання якої спрямувати майбутню діяльність студентів на ефективне розв'язання професійних та універсальних завдань, а вдале її упорядкування у процесі вивчення іноземної мови професійного спрямування посилить їх готовність до виконання професійних обов'язків, підвищить ефективність фахової діяльності, покращить уміння приймати незалежні рішення [Osanova, Kasenova, Baideldinova, Kabanova : 14].

Особлива увага приділяється організації самостійної роботи під час пандемії, коли в умовах дистанційного навчання виникає необхідність переформатувати практичні заняття, залучити форми роботи що допоможуть передбачити результати діяльності, втримають та посилять інтерес здобувачів освіти до предмета та будуть корисними їм у майбутній професійній сфері [Matvienko, Kuzmina, Yamchunskaya, Glazunova : 463].

У своїх наукових розвідках J. Singh, E. Polat, S. Bakker, Ю. Дроздова вивчають ефективність застосування технологій змішаного навчання, зокрема, у процесі вивчення мови. З поміж переваг застосування технологій J. Singh та K. Steele наголошують, що створене середовище посилює інтерес студентів до навчання, що сприяє їхньому успіху у майбутньому [Singh, Steele : 142–143]. Залучення технологій надає можливості, які стануть у нагоді у процесі кар'єрного

зростання, створює платформу для посилення співпраці та обговорення. Все це обумовлює більшу ефективність використання технологій під час вивчення іноземної мови, відіграє важливу роль у формуванні особистості студентів та допомагає оволодіти навичками самостійної роботи [Polat, Van Dam, Bakker : 2657–2658]. Використання інформаційних та комунікаційних освітніх онлайн платформ, а саме Moodle, відповідає вимогам студентів та викладачів, дозволяє створити завдання, які підвищують мотивацію та інтерес, зручні для використання та мають безкоштовний доступ. Зазначені переваги значно прискорюють процес навчання [Hontarenko : 53–54].

Студіювання наукових праць із зазначеної проблеми дає підстави стверджувати, що організація самостійної роботи студентів з іноземної мови за професійним спрямуванням із застосуванням комп'ютерних технологій потребує ретельного вивчення задля розвитку автономій майбутніх фахівців.

Мета статті – проаналізувати існуючий досвід організації самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням та способів її вдосконалення за допомогою використання освітньої платформи Moodle.

Результати та дискусії. Успішність засвоєння іноземної мови значною мірою залежить від того, наскільки предметний зміст конкретної дисципліни відповідає інтересам і потребам особистості. Самостійна робота є важливою складовою цього процесу та надає можливість розв'язати такі завдання: удосконалити уміння та навички набуті на попередніх практичних заняттях; розширити кругозір студентів; долучити студентів до творчого пошуку; покращити навички командної роботи. Самостійна робота з іноземної мови за професійним спрямуванням спрямована на формування навичок перекладу автентичної фахової літератури, поповнення лексичного запасу, покращення навичок вживання граматичних структур та підготовки студентів до вільного користування іноземною мовою упродовж соціальної та фахової діяльності [Шевченко, Кривонос : 68–60].

Самостійна робота впливає на професійний розвиток майбутнього фахівця, спонукає його до розв'язання завдань без сторонньої допо-

моги використовуючи сучасні технічні засоби. На думку науковців, особистість формується через самостійну діяльність, яка є рушієм розвитку не лише особистості, а й суспільства зокрема [Кабанкова : 46]. Тому діяльнісний підхід є неодмінною умовою розвитку навичок особистості.

Одним з універсальних підходів у мовній підготовці за професійним спрямуванням вважається компетентнісний. Він вирізняється системністю, міждисциплінарністю, охоплює особистісно-діяльнісний та предметно-професійний аспекти. Компетентнісний підхід відповідає вимогам освіти, а саме, безперервне навчання, самоактуалізація, соціалізація тощо [Московчук : 85].

Використання сучасних технологій дає можливість налагодити ефективне спілкування між студентами та викладачем, дозволяє подолати труднощі опанування мови, почуття ізоляції, тому комунікативний підхід вважається одним з провідних під час мовної підготовки, надає можливості для удосконалення професійних якостей [Kerras, Salhi : 16–18].

Для роботи над розробкою курсу було залучено студентів I–II курсів факультету інформаційних технологій Криворізького національного університету за спеціалізаціями 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Комп'ютерна наука», 123 «Комп'ютерна інженерія», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», а також викладачів, що працюють зі студентами цих спеціальностей. Серед викладачів та студентів було проведено опитування. Аналіз відповідей викладачів виявив, що більшість надає перевагу змішаним формам самостійної роботи; вважає використання платформи Moodle таким, що покращує мотивацію студентів до навчання мови та завдяки завданням на розвиток різних видів мовленнєвої діяльності підвищує рівень володіння іноземною мовою за професійним спрямуванням. Відповіді студентів засвідчили, що їм цікаві завдання тематики яких пов'язана з їх професійною діяльністю. Студенти зазначили, що створення ситуацій максимально наближених до реальних сприяють кращій вмотивованості, а перегляд та обговорення відео підвищують рівень комунікативної компетентності.

Для ефективної організації самостійної роботи студентів факультету інформаційних

технологій викладачами кафедри іноземних мов Криворізького національного університету було розроблено онлайн курс «Computer Science» на платформі Moodle, який складається з наступних тематичних юнітів: 1) Databases передбачає ознайомлення з історією баз даних та з системою управління базами даних; 2) The Internet of Things розкриває такі поняття як Інтернет речей та концепція мережі, описує шлях об'єднання реальних речей у віртуальну мережу; 3) Cloud Computing ознайомлює з основами хмарних обчислень та моделями надання послуг; 4) Edge Computing дає пояснення що таке крайові обчислення та як працювати з різними платформами; 5) Quantum Computing надає інформацію про основні поняття та принципи квантових обчислень, їх переваги та перспективи використання; 6) Mixed Reality описує технологію об'єднання віртуальної та доповненої реальності з метою створення змішаної або гібридної реальності, особливості її використання в сучасних умовах; 7) Smart Technologies розкриває основні напрямки впровадження розумних технологій в життя людей, перспективи та переваги співіснування з роботами; 8) Bioinformatics розповідає про галузь обчислювальної біології, яка використовує машинні алгоритми, математичні, комп'ютерні та статистичні методи для аналізу даних; 9) Nanotechnology знайомить з історією розвитку нанотехнологій, областями їх застосування та перспективами їх дослідження.

Матеріал кожного блоку курсу представлено у відповідності до принципів системності та послідовності, усі завдання пов'язані, що сприяє кращому осмисленню та засвоєнню. Теми дистанційного курсу «Computer Science» професійно-орієнтовані, на актуальну тематику, слугують додатковим джерелом інформації для студентів, узгоджуються з навчальною програмою дисципліни та модулями рекомендованих підручників. У дистанційному курсі до теми кожного юніту подано гіперпосилання на веб-ресурс Youtube з аутентичним відеофрагментом, що дає можливість студентам розвивати навички аудіювання під час сприйняття на слух інформації представленої носієм мови, спеціалістом в галузі інформаційних технологій. Демонстрація відеоматеріалів у процесі вивчення блоку активізує пізнавальну діяльність студентів. До кожного відео є комплекс розроблених вправ для

перевірки прослуханої інформації та розвитку логічного мислення студентів.

Робота з Глосарієм сприяє поповненню лексичного запасу та термінологічного тезаурусу студентів, розвиває вміння працювати з довідниковою літературою, аналізувати отриману інформацію, вибирати головне та здійснювати пошук з використанням різних джерел. Завдання з відкритими запитаннями в кінці кожної теми допомагають узагальнити отриману інформацію пов'язану зі спеціальністю, логічно побудувати чітку відповідь та навести аргументи використовуючи вивчені терміни та лексичні одиниці.

У кожному юніті є розроблені тестові завдання до відео та автентичного тексту професійного спрямування для перевірки розуміння та засвоєння вивченого навчального матеріалу з теми юніта. Кожна з тем містить граматичні правила передбачені навчальною програмою дисципліни, які подані схематично, у доступному та зрозумілому форматі, з наведенням прикладів та пояснень до них, а також тести для відпрацювання використання граматичних конструкцій.

Задля стимулювання й мотивації студентів під час самостійної роботи було використано методи навчальної дискусії та проєктів. З метою розвитку навичок аудіювання та письма створено форуми для обговорення різних актуальних питань пов'язаних з тематикою юнітів. Студенти мали проаналізувати інформацію, презентувати та обґрунтувати власну точку зору.

Кожен з видів робіт у блоці передбачає контроль який представлено у формі тестів або який відбу-

вається у процесі обговорення завдання зі студентами. Під час дискусії викладач помічає помилки, аналізує їх та визначає шляхи їх подолання.

Висновки. Таким чином, організація самостійної роботи з іноземної мови за професійним спрямуванням на платформі Moodle сприяє вивченню лексичного, граматичного, текстового матеріалу, необхідного для формування комунікативно-пізнавальної компетенції студентів у найбільш поширених ситуаціях професійного спілкування. Підібраний автентичний матеріал та тематика курсу дають можливість студенту поглиблювати свої знання та вдосконалювати свої уміння та навички з профільних наук, формувати уміння користуватись іноземною мовою як інструментом пізнання для отримання необхідної інформації з автентичних наукових джерел та індивідуальної роботи з професійно-орієнтованою літературою, уміння оперувати основними поняттями та термінами зі сфери інформаційних технологій. Залучення інтерактивних методів (робота у групах, мозковий штурм, аналіз інформації та ситуацій) сприяла розвитку таких навичок: формулювати власну думку та поважати альтернативну, аналізувати та творчо обробляти інформацію, вибудовувати стратегію спілкування у групі.

У подальших наукових дослідженнях увага має бути звернена на особливості впровадження інструментів освітнього порталу Moodle у процес вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням студентів гірничої та металургійної спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабанкова О. М. Формування пізнавальної самостійності студентів технічного університету в процесі вивчення іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2018. 294 с.
2. Московчук Н.М. Українськомовна підготовка майбутніх іноземних фахівців технічних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2019. 383 с.
3. Пугач С. С., Дембіцька С. В., Кобилянська І. М. Вдосконалення організації самостійної роботи студентів закладів вищої освіти за умов дистанційного формату навчання. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Т. 6 № 2. С. 9–20.
4. Шевченко С., Кривонос І. Самостійна робота у немовному закладі вищої освіти під час вивчення іноземної мови. *Проблеми освіти: зб. наук. праць*. 2019 ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вип. 39. С. 58–74. <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/9752>
5. Hontarenko I. Peculiarities in distance learning of foreign language using Moodle platform. *Educational Challenge*. 2021. Vol. 26 (#2), 52–62. Doi: <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2021.2.05>. Retrieved from: https://educationalchallenges.org.ua/index.php/education_challenges/article/view/73/46
6. Kerras N., Salhi S.E. University education in Algeria during the Covid-19 Pandemic; Limitations and challenges. *Arab World English Journal*. 2021. Vol. 12 (#3), 16-35. Doi: <http://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no3.2>
7. Matvienko O.V., Kuzmina S.A., Yamchunskа T.I., Glazunova T.V. Ukrainian universities under the pressure of

pandemic: the effects of pandemic on teacher leadership, self-education and life-long learning: proceedings of 6th International Conference on Lifelong Education and leadership for All ICLEL. (July 16-18 2020). Turkey, 2020

8. Modeer C. Competence demands for today and tomorrow: quality progress through interaction with industry. *Mobilising Human Resources for Innovation. Proceedings from the OECD Workshop on science and technology Labour Market, DSTI/STP/TIP (99)2*, 211–216. 1999. Retrieved from: [https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/STP/TIP\(99\)2/FINAL&docLanguage=En](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/STP/TIP(99)2/FINAL&docLanguage=En)

9. Ospanova B.R., Kasenova N.A., Baideldinova G.M., Ospanov G.M., Kabanova A.B. Organization of students' independent work in the language learning process at technical university. *Revista espacios*. 2018. Vol.39 (#21). Retrieved from: <https://www.revistaespacios.com/a18v39n21/18392121.html>

10. Polat E., Van Dam S.S., Bakker C. A. Shifting from blended to online learning: students' and teachers' perspectives. *International conference on engineering design, ICED 21* (August 16-20 2021). Sweden, 2021

11. Singh J., Steele K., Singh L. Combining the best of online and face-to-face learning: hybrid and blended learning approach for COVID-19, post vaccine, and post-pandemic world. *Journal of Educational Technology Systems*, 2021. 50(2) (pp. 140–171). Doi: 10.1177/00472395211047865

REFERENCES

1. Kabankova, O.M. (2018). *Formation of the technical university students' cognitive independence in the foreign language learning process* (Doctoral dissertation), Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine).

2. Moskovchuk, N.M. (2019). *The training of future specialists majoring in technical specialties in the Ukrainian language* (Doctoral dissertation). State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky", Odessa, Ukraine.

3. Puhach, S.S., Dembitska, S.V., Kobylyanska, I.M. (2020). Improving the organization of independent work of students of higher education institutions in a distance learning format. *Scientific Bulletin of Mulachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(2), 9-20. doi: 10.52534/msu-pp.6(2).2020.9-19

4. Shevchenko, S., Kryvonis, I. (2019). Self-study work in a non-linguistic university in the process of foreign language learning. *Problems of Education*, 39, 58-74. Retrieved from: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/9752>

5. Hontarenko, I. (2021). Peculiarities in distance learning of foreign language using Moodle platform. *Educational Challenges*, 26(2), 52–62. doi: <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2021.2.05>. Retrieved from: https://educationalchallenges.org.ua/index.php/education_challenges/article/view/73/46

6. Kerras, N., Salhi, S.E. (2021). University education in Algeria during the Covid-19 Pandemic; Limitations and challenges. *Arab World English Journal*, 12(3), 16–35. doi: <http://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no3.2>

7. Matvienko, O.V., Kuzmina, S.A., Yamchunskaya, T.I., Glazunova, T.V. (2020). Ukrainian universities under the pressure of pandemic: the effects of pandemic on teacher leadership, self-education and life-long learning. *Proceedings of 6th International Conference on Lifelong Education and leadership for All ICLEL* (pp. 503–512). Turkey: Sakarya University.

8. Modeer, C. (1999). Competence demands for today and tomorrow: quality progress through interaction with industry. *Mobilising Human Resources for Innovation. Proceedings from the OECD Workshop on science and technology Labour Market, DSTI/STP/TIP (99)2*, (pp. 211–216). Retrieved from: [https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/STP/TIP\(99\)2/FINAL&docLanguage=En](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/STP/TIP(99)2/FINAL&docLanguage=En)

9. Ospanova, B.R., Kasenova, N.A., Baideldinova, G.M., Ospanov, G.M., Kabanova, A.B. (2018). Organization of students' independent work in the language learning process at technical university. *Revista espacios*, 39(No21). Retrieved from: <https://www.revistaespacios.com/a18v39n21/18392121.html>

10. Polat, E., Van Dam, S.S., Bakker, C. A. (2021). Shifting from blended to online learning: students' and teachers' perspectives. *In Proceedings of the International conference on Engineering Design (ICED 21)*, (pp. 2651–2660). Gothenburgh, Sweden. Doi: 10.1017/pds.2021.526

11. Singh, J., Steele, K., Singh, L. (2021). Combining the best of online and face-to-face learning: hybrid and blended learning approach for COVID-19, post vaccine, and post-pandemic world. *Journal of Educational Technology Systems*, 50(2), 140–171. doi: 10.1177/00472395211047865

S. S. KOSTIUK

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Foreign Languages Department,
Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
E-mail: kostiuk@knu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0002-3587-4483>*

H. M. SHALATSKA

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Foreign Languages Department,
Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
E-mail: shalatska@knu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-1231-8847>*

**FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES INDEPENDENT WORK
ON THE PLATFORM MOODLE**

Successful mastering of knowledge essential for future profession as well as the development of self-improvement and self-development skills, the ability to adapt quickly to changes to meet domestic and global standards are important factors that affect a modern specialist activities. The relevance of the study is determined by the growing demand for future specialists training institutions of higher education should involve effective means and methods to develop the professional competence of future specialists. The paper aims to analyze the recent experience in organizing students' independent work while training foreign language for specific purposes and ways of its improvement using the educational platform Moodle. The development of the ability to acquire knowledge independently (search, analyze, prioritize), receive relevant information from authentic videos and texts, argue the view using learned vocabulary, discuss some professional topics increases the students' motivation and therefore, promotes professional development. It is established that the implementation of activity, competent and communicative approaches facilitates the achievement of the set goal. The effectiveness of such teaching methods as educational discussion, projects, and interactive teaching has been confirmed. And their introduction contributes to the development of skills for working with information, communication strategies, and ability to express one's point of view. For better mastering, the course materials were organized using systematicity and sequence principles. The use of the platform Moodle promotes motivation and improves the level of language proficiency due to the development of all kinds of speech activity, since the unit topics are directly related to their professional activities and the situation for discussions are close to real ones.

Key words: independent work, Moodle, online course, distant learning, professional skills development.